

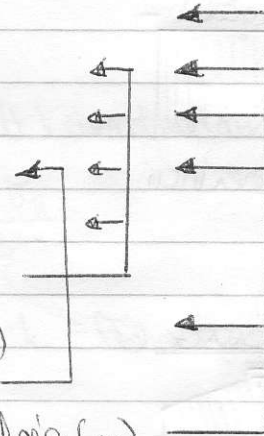
II SIKALAPOK TERVEZÉSE

SIKALAPOK MÉRLETEZÉSE

MÉRLETEZÉS NEVEI

^{terület}
 $A_s \rightarrow \bar{b}_f \rightarrow \bar{b}_H \rightarrow B, m/s, A_s$

- felmerészet (F_1)
- alapszín rendszere
- alapszín rk
- alaptétel csúppa círalga
- talaj kötőfeszültség ($\bar{b}_H$)
- alappelület méretei (b, L)
- métehadó feszültség ($\bar{b}_m$)
- alaptétel napánca (m)
- süllyedési (s), süllyedéshüvely (s_s)

ALAPTÉST BEÉLESZÉGI MÉRLETEZÉSE

→ épület terheléseiből mármint igénybevétel alattuk merül a talaj kötőfeszültségével

$$\sum_{i=1}^n n_i \cdot F_i = \alpha \cdot \bar{b}_f \cdot A$$

$n \cdot F$ - métehadó terhelés

A - alaptétel felülete

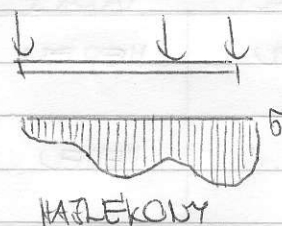
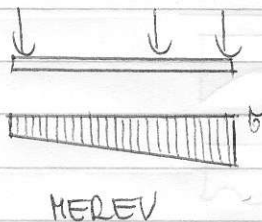
- sívalap esetén: alap egy felületek vizsgálata
- pillérialap esetén a teljes felületet vizsgálva méretezve

SIKALAPOK HAGASÁGI MÉRLETEZÉSE:

- (a) TALPTERÜLETÉK ELOBLAKA - MERÉVALAP
 - HÁZLEKONYALAP

(b) SÍVALAP PILLÉRALAPOK HAGASÁGAINAK MÉRLETEZÉSE

- (a) → szilárdhópi méretezés
- alulról talpfeszültség, felülről a teher
- mennyire merev? → merev épületnél a talpfeszültség eloszlás LINEÁRIS

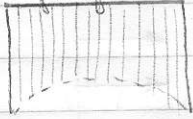

MEREU ALAPOK

→ alólé hőkük a tehelen Rotációra sem deformálódnak

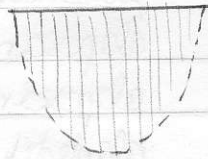
→ KÖTÖTT TALAJBAN

- nyereg alakú -

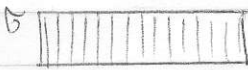
◦ állandítottes kúcn

SEMKEG TALAJBAN

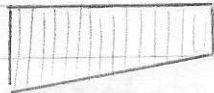
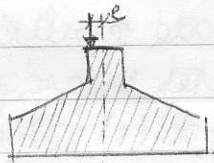
- parabolikus
- ádél irányban kiter

→ KÖLPOUSSÁG

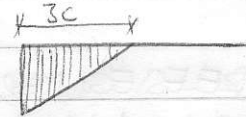
$$\bar{\sigma} = \frac{F}{b \cdot l}$$

$$e = 0$$

$$\bar{\sigma} = \frac{F}{b \cdot l} \left(1 \pm \frac{6e}{b}\right)$$

$$e < b/6$$

$$\bar{\sigma} = \frac{2F}{3c}$$

$$e \geq b/6$$

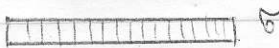
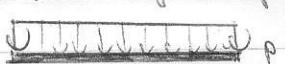
nagy excentricitás

HATÁRÉRTÉK ALAPOK

→ alap deformálódnak, ha az alaptent vízszintes mértékben sokszor nagyobbak a vízszintes pontok.

→ ilyenkor a talajmátrixegelőrdés a tehelen helyzetétől is függ

→ épület méretei és helye alapján

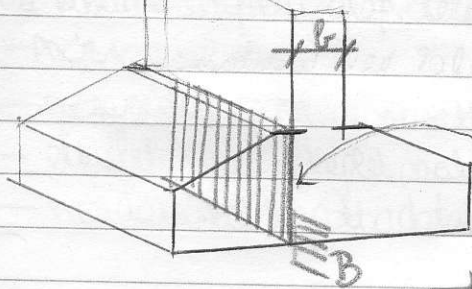

ÉPÜLET

TALAJ

MEREU	MEREU	
HÁZL.	MEREU	
MEREU	HÁZL.	

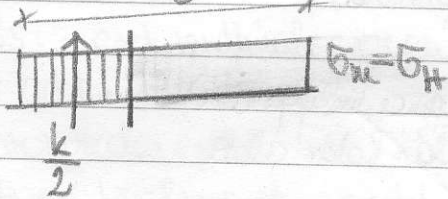
2) szil el pillér alaps megacseppival megfigyeltése:

$$K = \frac{k^2 \cdot 1}{6}$$

$$k = \frac{B-b}{2}$$

ez a kapított keresztmetszet

$$M = \frac{k^2 \cdot \sigma_H}{2}$$

$$M_H = \sigma_{al} \cdot k = \sigma_{al} \cdot \frac{k^2 \cdot 1}{6}$$

$$M = M_H$$

$$u = k \cdot \sqrt{3 \cdot \frac{\sigma_H}{\sigma_{al}}}$$

~~nyomófeszültség~~ / 10 - ~~hajlítófeszültség~~ → ~~dundu!~~

2) ALAPRÁSI SÍK FELVÉTELE:

- Alaprási sík: a síkalap alsó támaszkodó felületé
- lemerésnél mindig a max. mélys. min. alaprási síktól kell kiindulni.

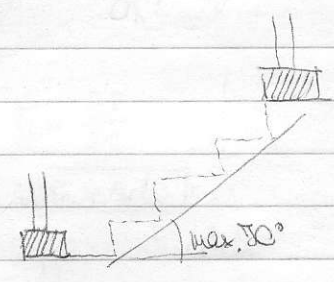
KÖVETELMÉNYEK:

- alapnak a faqfalatár alatt
- tehermentes talajon (kiszáradt, ömlesztett)
- talajszívómentes felület
- szelvények által meghatározott helyeken (pince, helyőrzés)
- talajszívómentes alátalaj → vízszint alatti falatár alatt
- beépített kompozit szilícium

FALVÁZLAT: 0°-al való talajvetés utq.

- BEMÉRÉS: 0,8 m
- KÖTÉTT: 1,0 m (talajszívómentes felület 50 cm-ig)
- SZILÁRDKÖZET: 0,5 m

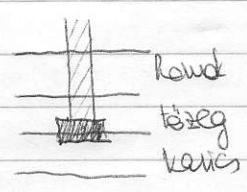
- Lejtészetes alapozás: 30°-nál ne legyen használható

- Kötelező: • alapnak egy szinten
• új helyeken kívül → régi épület alapozásán

- Lejtés terület: → ellenőrzési stabilitási miatt kötelező

- faqfalatár fölött a talajszívó → feltöltéssel megemelés
- kompozit szilícium (kiszáradt) réteg fölött a talajszívómentes

5.1) SÍKLAPOK TEREPRÁSA :

Adott mértékű felületi alapról az altalajra átvitt terhelés meghatározása :

- PROBATERHELES
- szilvácsos építményre vezetett tapasztalati alapjai
- elméleti útak (képlet, méréseket)
- mondásainak kapott adatokból (főleg tapasztalati)

PROBATERHELES: - csak rendkívüli esetben indokolt

TAPASZTALATI: adottak alapjai

- van szilvácsos építmény
- mérési körülmények ismeretel
- alapoknál ellenőrizhető

FŐLEG TAPASZTALATI:

- statikus, dinamikussal mondható
- ellenőrizhető körülmények a határértékre

ELMÉLETI:

- először tisztázni kell a talajtörési mechanizmusait

TALAJTÖRÉS MECHANIZMUSA:

- > fokozatosan növekvő terhelés -> talaj növekvő mértékben összehajmódik
- > besüllyedési görbe szerint T_g ért (Veric)

1.) ALTALAJOS NYIRÁSI TÖRÉS

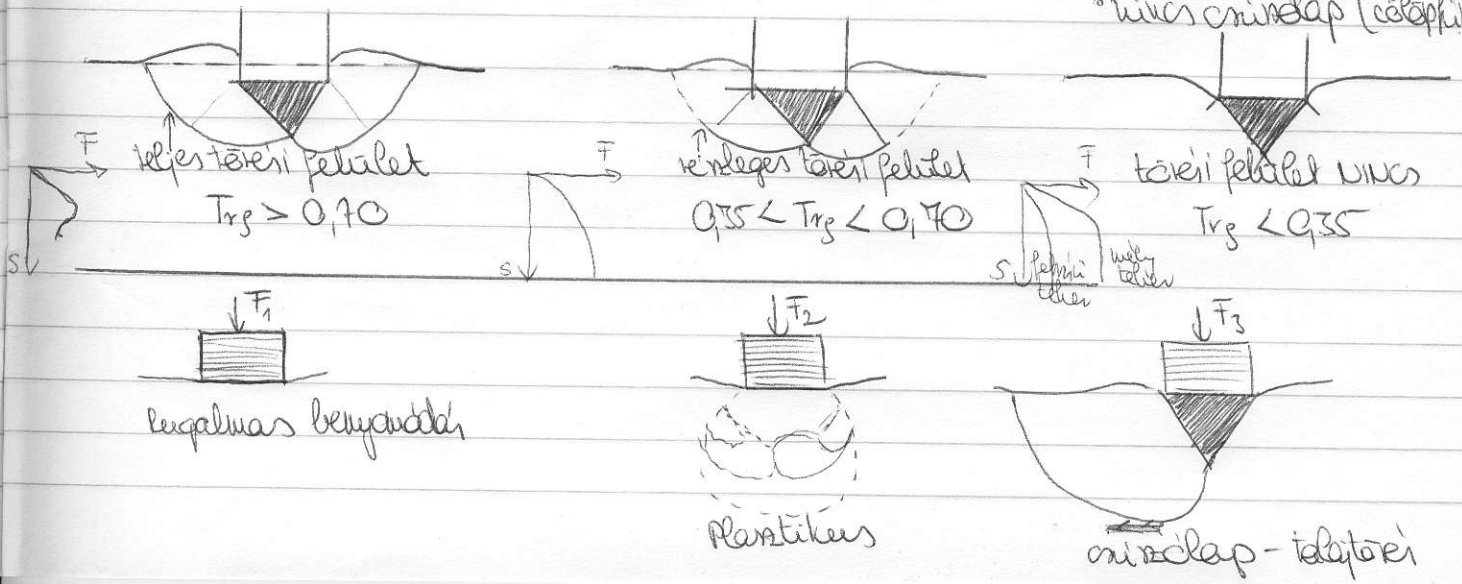
- kőműves felüprósodása
- tömör nemcsúszó talaj

2.) HELYI NYIRÁSI TÖRÉS

- nem kőműves, k. felüprósodás
- közepes tömör nemcsúszó

3.) RENYOMÓDÁSI TÖRÉS

- esetleg a kőműves leroppad
- laza nemcsúszó talaj
- nincs csúszólap (előáprók)

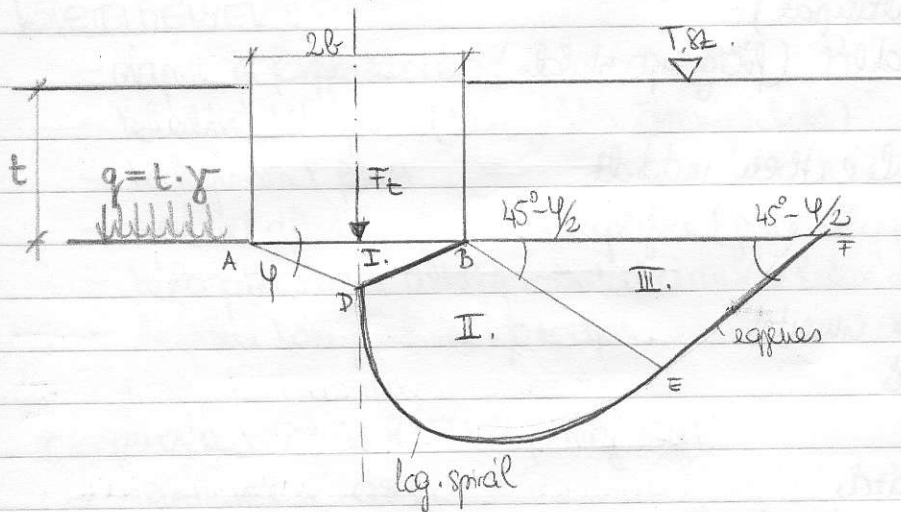
terhelés benyomódás

Plasztikus

csúszólap - talajtörés

4) TÖRDTEKER SZÁMÍTÁS: [85.0]

- sáv alap: függőleges központos talon érték, his alapozási mélység ($t < 2b$)
  - alapnál feletti talaj nyíróerőarányát ellátó függőleges
- ↳ megrendő erő $t \cdot \gamma$

- alap talpa érdem igy aladdalra I. tömeg oldal irányi elmozdulását
- D pont függőlegesen mozdul el - érintője a vízszintesnek itt függőleges
- BD miatt irányát → DE görbe

Tördteker meghatározás: = BD (v. AD) felületre fellepő párhuzamos elmozdulás (törés) értéket

↳ Pa ezt ismerjük ABD felületre ható erők egyensúlyának feltételéből → F_E

8) TALAJ HATÁRTELJESÍTÉSE: [87.0]

REG1: - felvett litorandói térszű

$$\bar{b}_{11} = \frac{\bar{b}_E}{n}$$

$$n = 2-5$$

U7: - csökkenő térszű

$$\bar{b}_{11} = \alpha \cdot \bar{b}_E$$

$$\alpha = \alpha_1 \cdot \alpha_2 \cdot \alpha_3$$

$$\alpha_1 = [0,7 - 1]$$

$$\alpha_2 = [0,7 - 1]$$

$$\alpha_3 = [0,5 - 0,9]$$

becsült talajföldvár (0,85)

nyitásiáradás megjel. p? (-1)

felvezető sebesség (0,6)

α_3	sebesség	teljesítés	határérték	→ sebesség
kicsi	0,9	0,8	0,7	
közepes	0,8	0,7	0,6	
nagy	0,7	0,6	0,5	

csökkenő
teljesítés

hasznos előírás: $\alpha \leq 0,7$

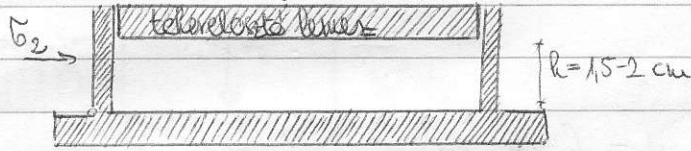
SÜLLYENDESEK

6. ALJALAZ ÖMÉNYPONÓDASA

- ok: - Tömörrel lez a talaj: kis nemesek nagylakó közél becsürend
 - Törnek a nemesek
 - Terhelés hatása a víz vízszint

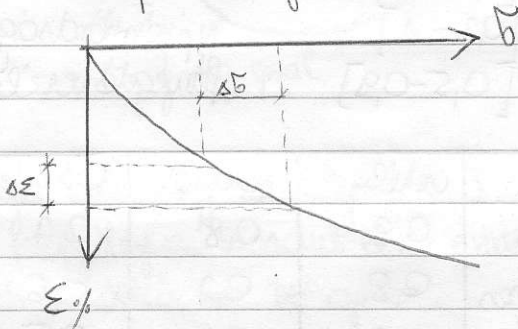
ÖMÉNYPONÓDÁS MÉRŐ

50, 100, 200, 400 kPa

- állítási mód a vízszint süllyedés elhanyagolható

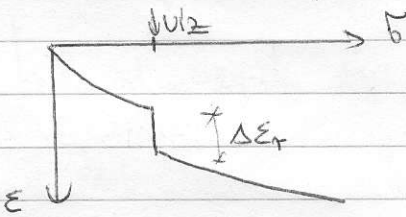
- terhelést lépésenként növeljük
- kompressziós görbe:

$$\rightarrow \boxed{E_s = \frac{\Delta \sigma}{\Delta \epsilon}}$$

- Öménéypónódási modulus
- 2 pont közötti leírás

Mo. → kösz → makropónódás

$\Delta \epsilon_r$ - fajlagos rokkadás

i_r - rokkadási tényező

ϵ_1 - előáramlás előtti érték

> 0,1 akkor figyelembe kell venni!

$$\boxed{i_r = \frac{\Delta \epsilon_r}{1 - \epsilon_1}}$$

Süllyedések okai:

- statikus terhek; dinamikus terhek el határol
- talajban lévő víz hatása
- alátámasztás
- talajcsimán
- kemény átalakulás
- földmozulati hatások

SÜLLYEDÉS ÖRMELESI ÉS IDŐBELI ALAKULÁSUK

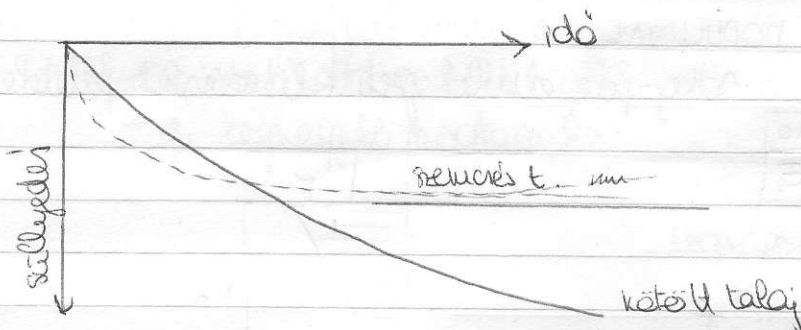
→ terhelés hatására az örmelyombódnál minnyi idő alatt követheti le

- 1.) kezdeti süllyedés s_k térfogatváltozás miatti alakváltozás
- 2.) konszolidációs süllyedés s_c részlegesen lévő víz kiszorítása: térfogatvált.
- 3.) kompressziós süllyedés (s_m) - túltelített talaj kövér állapotát jelentheti

$$S = s_k + s_c + s_m$$

KONSZOLIDÁCIÓS GÖRBE

→ konsz. annál lassabb minél kisebb a talaj átterjedési sebége
minél nagyobb az örmelyombódnak

→ különböző vastagsági, de azonos tulajdonsági görbék konszolidációjára a vastagság négyzetével arányosak:

$$\frac{t_1}{t_2} = \frac{h_1^2}{h_2^2}$$

7.) STATIKUS TENGELŐVONATI SÜLLYEDÉSEK SZÁMÍTÁSÁNAK MÓDJAI. [99.0.]

- mértékadó teherelési állapotokra
- állandó teher: pontos vételezés megadással
- mozgó teher: → kétoldali talajban nem használható dinamikus módot

1.) SZÁMÍTÁS KOMPRESSZIÓS GÖRBEVEL

- alapnak adott talajrétegek → önsúlyfeszültség ábra
→ feszültségcsökkenési ábra
- felhívjuk a kompresszában működő önsúlyfeszültséget
a káros feszültséget

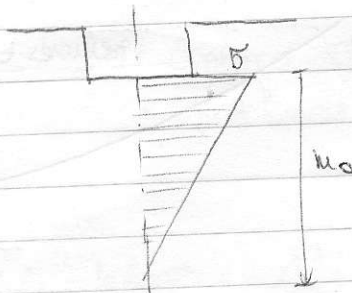
2.) SZÁMÍTÁS ÖRMEVONATI MÓDUSAL:

→ feszültségcsökkenést a fakó-féle elmélet szerint lineárisan feltételezzük

$$s = \frac{\sigma \cdot w_0}{2 \cdot E_s}$$

sávalap: $w_0 = 2 \cdot B$

$$s = \frac{\sigma \cdot B}{E_s} = \frac{F}{E_s}$$

3.) HATÁRTELJEG

- fakó elmélet határozza el a mélyéget ameddig teljesíthetőség keletkezik
- ennel a talajréteg összmélységét kell vizsgálni
- ott ahol $n = 5$

$$\bar{\sigma}_z = \frac{\sum h_i \cdot \gamma_i}{n} \quad \text{— önsúlyfeszültség}$$

4.) ROSKADÁS FIGYELMEZTETÉSE

→ edométer → kompressziós görbe → süllyedéskorlátok meghatározása

$$s_r = \Delta \epsilon_r \cdot h$$

h - vizsgált réteg utg. a

→ ezt a járulékos süllyedési értéket hozzá kell adni a statikus teher okozta süllyedéskorlát értékéhez

8) ÉPÍTMÉNYEK SÜLLYEDÉS-TÜREKÉSE [103.o.]

- Típus: - szerkezetből
 - méretéből
 - rendeltetéséből (épület)

Szerkezetileg érzékeny: - stat. kötöttségtől mentes
 - előregyártott elemes épületek

Méretük szempontjából: → magas súlypontú építmények

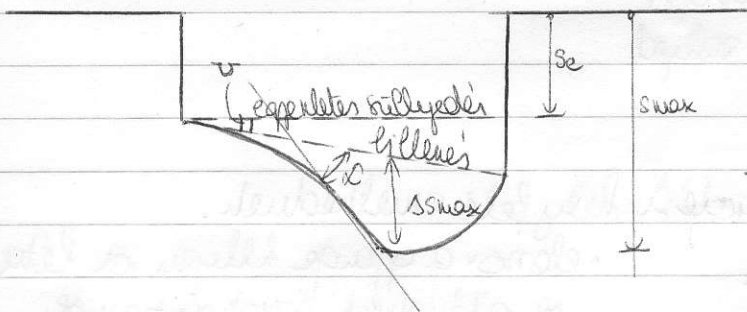
Rendeltetés szerint: • ahol a repedés mértéke a biztonságos üzem (tartály, medence)

- Ellendítenni:
- egyenletes süllyedés (s_e)
  - 0 "műve kitérés"
  - s_{max} legnagyobb süllyedés
  - α legnagyobb relatív hágtorzulás
  - R mértékadó geometriai sugár
  - β legnagyobb hágtorzulás

Legnagyobb hágtorzulás:

- egyenletes épület $\beta \approx 1/350$
- kétszintes $\beta \approx 1/320$
- Rahmítás $\beta \approx 1/180$

ELTÉRÉS LATÉK:

- függőleges 1/4 fokig
- vízszintes 1:100 nálé leheto

Hágtorzulás szerint nem követhető repedés R_a :

- vasas épület töltött földben $\frac{\Delta s}{l} < \frac{1}{500}$ • paneles $\frac{1}{300}$
- szerkezeti elemek $\frac{\Delta s}{l} < \frac{1}{500}$ • alpalapok $\frac{1}{450}$

Δs - süllyedéskülönbség
 l - távolság belül

→ süllyedéskülönbség miatt épület → nyereg alakú lehet lehet fel
 → tehető

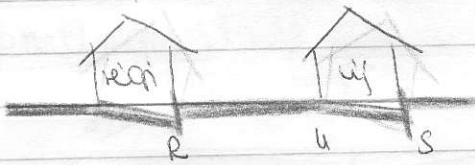

9.) KAROS SÜLLYEDÉSEK OKAI (106. o.)

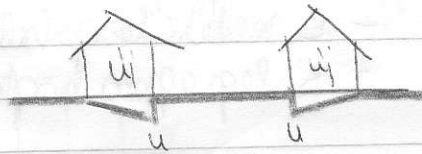
EGYENLŐTLEN SÜLLYEDÉS OKAI:

1. Eppelőtlen talajrétegrövid
2. Eppelőtlen terhelés
3. Különböző alapozási mód
4. Fémültrégek egymásra rakásának
5. Talaj oldalkitérési lehetősége megne
6. Meglévő épület egyenlítői viszonyait megváltoztat

FERESLTÉG - SUPERPOSICIO OKOZTA ELTÉRŐDÉS

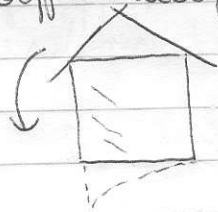

u pontban már régen volt
önnyomódás
S pont most régen tehermentes volt
R pont az új épület miatt süllyed

↳ kölcsönös fémültrégek superposicio

→ a repedések a nagyobb süllyedésű hely fele emelkednek.

• először a magas helyen jár lehet
pl. autó, ablak sarokpárta

→ Rejtőrepedés: tápnagysága $< 0,1$ mm

- valószínűleg rendbe hozható: 5-15 mm repedés
- 25 mm feletti felületén újrafelújítás.

10) VÉDELÉSÉ'S KÁROS SÜLLYENÉS ÉLEVI: [KÖNYV 112. O.]

→ ha a várható süllyedések nem engedhetők meg → védekezés

1.) KISEBBS TALPŰNYOMÁS ALKALMAZÁSA

2.) ALAPSÍK HELYERRE ÜTÉS

3.) TALAJCSERE

4.) OLDALKITERÉS MEGAKADALYTÓZÁSA — SZÁRNYAL
— OLDALKITERÉS LETÉRTELÉSE

5.) TALAJKILÁRÓDÍTÁS — INJEKCIÓK
◦ cementberakás; nátrium-silikát-berakás
◦ elektromoskatalízis; ioncsere-eljárás; mélyel kezelet
— töltőanyag u. rakás

6.) ELŐTERHELÉS

7.) HELYES TERK. MEGOLDÁS

8.) HELYES ÉPÍTÉSI SZORRÉND

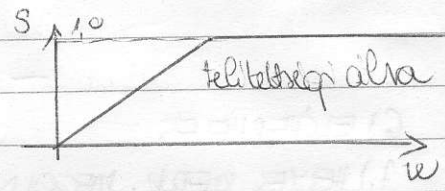
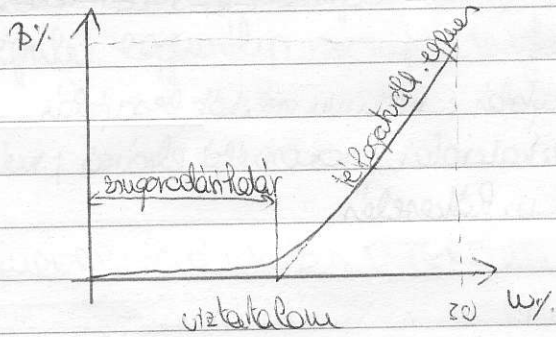
9.) HELYALAPZÁS TERVEZÉSE

11.) TALAJOK TEREGTATÁSIKÉSI

- ködtől talaj vízszintje megváltozik → térfogatváltozás

ZSUGORODÁSI HATÁR (w_s)

- vízszint, amelyen túl már nem okoz zsugorodást a zsánts
- min. U₀
- fajlagos térfogatváltozás $\beta = \frac{U - U_0}{U_0}$

TELITÉSI HATÁR (w_t)

- térfogatváltozás egyenese csak ideig érvényes lehet
- $\beta_{max} = \frac{\beta_d}{\beta_r} (w_t - w_s)$ → maximális %-os elmozdulás megfigyelhető

- fajlagos duzzadás $\gamma_d = \frac{R - R_0}{R_0}$ R - vízföldtel utáni megamódosítás
- ↳ föld vízzel telítődés

- Duzzadás (építészeti határ) → tavaszi
- Zsugorodás (mellékes) → ősszel

- alapok ne legyenek a terepszinthez 2, - 2,5 m-nél közelebb
- kis terhelésű épület → talajszelvény aláprúcok (3m-nél magasabb talajid)
- kis alapterületű (terhelés max. hihetősége)
- vízvezetés (fűtés + fűtőrendszer)
- egy fő épület, max 1-1,5 m mélység
- ne legyen nagy víznyomás a talajban

12) FAGYHATÁS, HÚTÓHÁZ ALAPOZÁS:

→ fagyhatásra egyes alapok megemelésének

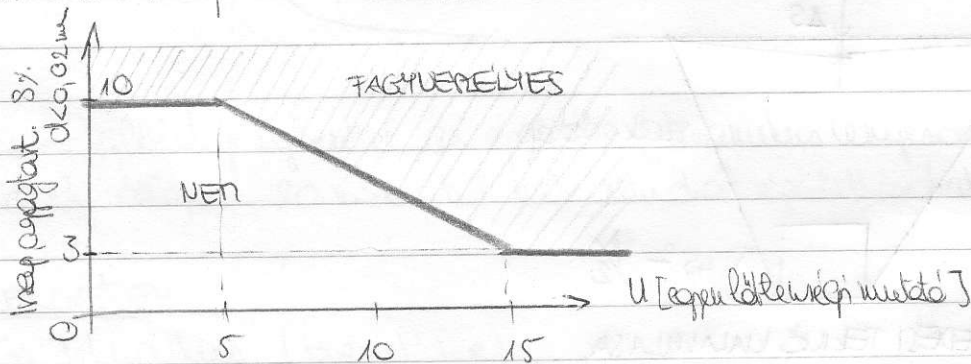
- FAGYVESELY:
- meteorológiai adatok
  - talajvizszint
  - talajvízszint

a.) TÖRTEFAGYÁS:

- vízrel telített talaj teljes egészében megfagy
- kőzetek, kavcsok qpm lefűlése

b.) FEGYENCSÉ KÉPZÉSE:

- kapilláris vízszint; kőzetlínét, inasz vízszint
- vízszint alatti rétegek megörökösítés
- Retzi's ugrás, miután egyszerűen szilárdul az építet
- kötélt talaj, inasz fagyvesztés
- átmeneti talajjelölés → CASAGRANDE-FELE KRITÉRIUM

HÜLLŐGÉPŐL DÚCOKA:

- fagy idején befert; kőzetlínét
- drágább víz a dűc ömled

HÚTÓHÁZAK:

- fagyhatás elleni jelölés ('kull - határ')
- rom kömg. esetek 6-12 u-ig a dűc a padokat alatt → padló, építési melled
- megoldás: • kömg. jelölés
• padlófűtés

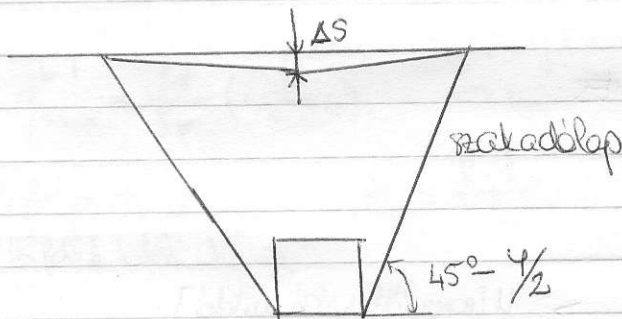
15.) FÖLDALATTI ÜREGNYITÁS, TALAJVIZKIOSÓ HATÁSA:

TALAJVIZKIOSÓNA'S:

- előhívek partjának gyors apadásával → nemcsak a magával hozott
- vízrel együtt a homok is meggy → üregek keletkeznek
- süllyedés

FÖLDALATTI ÜREGNYITÁS:

- üregnyitás megváltoztatja az eredeti felszínegyensúlyt
- mivel mélyebben van az üreg és mivel mélyebb a talaj, annál kisebb lesz a vízbe kerülésük be az elmozdulás
- Fontos: üreg megtámasztása és vízlevezetés is mind előbb lép
- süllyedések magyaráza az üregek beépítését talajjárművel mérhető (közeli)

SÜLLYEDÉSI TERVÉZÉS KIALAKULÁSA

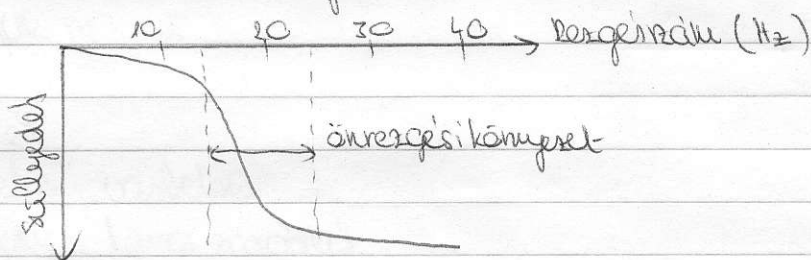
14) DINAMIKUS HATÁSOK:

- robbanás
- cölöpös
- közlekedés
- földmozgás
- szélterhelés ... stb.

→ különböző a főművelet alapján értékelés

- káros:
- közvetlen kár az építményben
  - talaj tömörödés miatt kár

→ ha a gépészeti rész közel megegyezik az ÖNREZGÉSSTÁBIL az amplitúdó ^{hiteles} megad
⇒ rokkadási zóna nélkülös lehetőséget

- rész → többletgyorsítással az építet (dinamikus tényezővel)
- pl. Franki-cölöp: 20 m-en túl már nem hoz építményeket

FÖLDRENGÉSEK:

- 85% tektonikus (törésvonalak)
- 15% vulkanikus

MSK 12 fokozati skála (részlet részletes opusculis)

1. FOKOZAT $a = 0,002 \text{ m/s}^2$ (csak műszerekkel mérhető)

12. FOKOZAT $a = 5-10 \text{ m/s}^2$ (tárgyak felrepülnek, deformációk változás)

→ szikla "altalajra" vonatkozik

→ "normál" talajnál 1 fokozattal

→ feltöltés, megerősítés: 2 fokozattal

} nagyobb opusculist kell venni

5 VEDELMI KATEGÓRIA:

- I. szikla katonai katonai (dajipar, atomerőmű)
- II. közép gazdasági katonai (művelés, állomány, repülő, ipar)
- III. Nem katonai katonai (ipar, repülő, felújítás, építet)